

Základy práva

Ako sa volá najstarší zákonník?

Právna veda = ako vedná disciplína má jednoznačný rozmer, ale samotný pojem „právo“ možno skúmať z viacerých aspektov.

- Sociologické hľadisko
- Axiologické hľadisko
- Mocenské hľadisko
- Normatívne hľadisko

Právna veda má svoje odbory:

- Právna filozofia
- Právna sociológia
- Právna logika
- Právna komparatistika
- Teória práva

Pojem „právo“ = Práve súbor platných právnych noriem ako všeobecne záväzných pravidiel správania, ktoré sú ustanovené alebo uznané štátom v osobitnej forme, chápe právna veda ako **OBJEKTÍVNE** právo. Vyústením abstraktnej právnej normy do konkrétneho oprávnenia osoby následne označujeme pojmom **SUBJEKTÍVNE** právo.

NORMATÍVNE SYSTÉMY A ŠTÁT

- Právo tiež môžeme najjednoduchšie vymedziť ako súhrn všetkých právnych noriem.

Právna norma

- V spoločnosti však pôsobí viacero normatívnych systémov. *Čo je ich úlohou?*

Hodnota = napr. ochrana ľudského života, poskytnutie pomoci v núdzi; *Čo určujú hodnoty?*

Aký je váš rebríček hodnôt?

Norma = ako určité pravidlo ľudského správania sa, ktorá stanovuje, že niečo má byť a ako má byť, je jeden zo základných prvkov fungovania spoločnosti.

Pluralita normatívnych systémov = V každej spoločnosti existujú rôzne (dokonca i protichodné) spoločenské normy. Ide o normy morálne, etické, estetické, politické, náboženské, právne a pod.

Uveďte konkrétne príklady na pluralitu normatívnych systémov.

Za právnym normatívnym systémom stojí **štát** a **štátna moc**, z čoho vyplýva jeho nadradené postavenie.

PRÁVNÁ NORMA = možno ju definovať ako všeobecne záväzné pravidlo správania, vyjadrené v štátom stanovenej, alebo uznanej forme, ktorej dodržiavanie je vynútiteľné štátnou mocou. Regulujú ľudské správanie tým, že stanovujú príkazy, zákazy alebo dovoľenia určitého konania.

Právne normy :

1. Všeobecnosť a záväznosť -

-
-
-
2. Štátom stanovená alebo uznaná forma -
-
-
3. Štátne donútenie
-
-
-
4. Monizmus
-
-

Právny predpis / všeobecne záväzný právny predpis = je niektorý z normatívnych právnych aktov (zákon, nariadenie vlády, ústava). Obsahuje konkrétny zákaz, príkaz (povinnosť) alebo dovoľenie (právo). Kvôli racionalizácii a systematike sa právne normy (právo uzatvoriť manželstvo, právo na výživné) zoskupujú najmä podľa obsahovej úpravy do právnych predpisov (napr. zákon o rodine).

Štruktúra právnej normy

1. **Hypotéza** – Vymedzuje predovšetkým adresátov normy, okolnosti, či podmienky, za ktorých dochádza k vlastnému pravidlu správania sa – dispozícii.
2. **Dispozícia** je druhá časť normy stanovujúca, aké konkrétne práva a povinnosti vznikajú pre jej adresátov uvedených v hypotéze.
3. Ak nastanú podmienky stanovené v hypotéze a adresát normy nerešpektuje jej dispozíciu, je následne povinný strpieť **sankciu**, ako tretiu časť právnej normy. Sankcia je určitá ujma, ktorá porušiteľa právnej normy postihuje.